

Юридична Україна

ЩОМІСЯЧНИЙ НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

№ 3 (255)

Заснований у січні 2003 р.

Legal Ukraine

The magazine is published once a month, in Ukrainian
Magazine was founded in January 2003

ISSN 2308-9636

DOI 10.37749/2308-9636-2024-3(255)

Співзасновники:

Київський регіональний центр
Національної академії правових наук України,

Науково-дослідний інститут
приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака
Національної академії правових наук України,

ТОВ «Юрінком Прес»

Видавець: ТОВ «Юрінком Прес»

Founders:

*Kyiv Regional Center of the National Academy of Law Sciences of Ukraine;
Research Institute for Private Law and Entrepreneurship named after Academician
F. G. Burchak of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine;
Yurincom Press Limited Liability Company.*

Publisher:

Yurincom Inter Limited Liability Company is the first Ukrainian law publishing house.

Згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України від 2 червня 2020 р.
№886 журнал "Юридична Україна" включено до Переліку наукових фахових видань
України, яким присвоєна категорія "Б",
в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових
ступенів доктора і кандидата юридичних наук.

Київ
Юрінком Прес
2024

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

О. Д. Крупчан, доктор юридичних наук,
професор (**голова ради**),

М. К. Галянич, доктор юридичних наук,
професор (**заступник голови ради**),

О. О. Бакалінська, доктор юридичних
наук, професор,

О. А. Беянович, доктор юридичних наук,
професор,

Ю. П. Бурило, доктор юридичних наук,
Г. В. Буяджи, доктор юридичних наук,
доцент,

Вільям Еліот Батлер, доктор юридичних
наук, професор (США)

О. М. Вінник, доктор юридичних наук,
професор,

А. Б. Гриняк, доктор юридичних наук,
професор,

Б. В. Деревянко, доктор юридичних наук,
професор,

О. В. Дзера, доктор юридичних наук,
професор,

Ю. О. Заїка, доктор юридичних наук,
професор,

О. В. Зайчук, доктор юридичних наук,

О. С. Захарова, кандидат юридичних наук,
професор

В. В. Комаров, доктор юридичних наук,
професор,

О. В. Кресін, доктор юридичних наук,

Н. С. Кузнєцова, доктор юридичних наук,
професор,

О. І. Нелін, доктор юридичних наук,
професор,

О. П. Орлюк, доктор юридичних наук,
професор.

В. Д. Примак, доктор юридичних наук,
професор,

О. В. Совгіря, доктор юридичних наук,
професор,

М. О. Теплоук, доктор юридичних наук,

О. О. Штефан, доктор юридичних наук.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

О. Л. Копиленко, доктор юридичних наук,
професор (**голова колегії**),

В. С. Ковальський, доктор юридичних
наук, доцент (**заступник голови колегії**),

М. К. Галянич, доктор юридичних наук,
професор,

В. В. Кочин, кандидат юридичних наук,
старший дослідник,

О. Д. Крупчан, доктор юридичних наук,
професор,

Р. А. Майданик, доктор юридичних наук,
професор,

В. М. Махінчук, доктор юридичних наук,
професор,

С. В. Бобровник, доктор юридичних наук,
професор,

П. С. Берзін, доктор юридичних наук,
професор,

В. А. Васильєва, доктор юридичних наук,
професор,

В. В. Костицький, доктор юридичних
наук, професор,

А. В. Коструба, доктор юридичних наук,
професор,

О. Ф. Мельничук, доктор юридичних наук

Л. Г. Матвєєва, доктор юридичних наук,
професор,

Н. В. Міловська, кандидат юридичних
наук, доцент,

Л. М. Ніколенко, доктор юридичних наук,
професор,

Н. П. Шишкова, доктор юридичних наук,
професор (Чеська Республіка).

Журнал рекомендовано до друку Вченою радою Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України (протокол № 4 від 27.03.2024).

© Юрінком Прес, 2024

EDITORIAL COUNCIL:

O. D. Krupchan, Doctor of Laws, Professor
(Chairman of the Council),

M. K. Galantych, Doctor of Laws, Professor
(Deputy Chairman of the Council),

O. A. Bakalinska, Doctor of Laws, Professor,
William Elliott Butler, Doctor of Laws,
Professor (USA),

O. A. Belianevich, Doctor of Laws, Professor,
Y. P. Burilo, Doctor of Law, Associate
Professor,

G. V. Buyadzhi, Doctor of Laws, Professor,

A. B. Grinyak, Doctor of Laws, Professor,

B. V. Derevyanko, Doctor of Laws, Professor,

O. V. Dzera, Doctor of Laws, Professor,

V. V. Komarov, Doctor of Laws, Professor,

O. V. Kresin, Doctor of Laws,

N. S. Kuznetsova, Doctor of Laws, Professor,

O. I. Nelin, Doctor of Laws, Professor,

A. P. Orlyuk, Doctor of Laws, Professor,

V. D. Prima, Doctor of Laws, Professor,

O. O. Stefak, n, Doctor of Law, Associate
Professor,

O. V. Sovgyrya, Doctor of Laws, Professor,

M. O. Tepluk, Doctor of Laws,

O. M. Vinnik, Doctor of Laws, Professor,

O. V. Zaichuk, Doctor of Laws,

Y. A. Zaika, Doctor of Laws, Professor.

O. S. Zakharova, Candidate of Laws,
Professor

EDITORIAL BOARD:

O. L. Kopylenko, Doctor of Laws, Professor
(Chairman of the Board),

V. S. Kovalsky, Doctor of Laws, Associate
Professor **(Deputy Chairman of the Board)**,

M. K. Galantych, Doctor of Laws,
Professor,

V. V. Kochyn, Candidate of Laws, Senior
Researcher,

A. D. Krupchan, Doctor of Laws, Professor,

M. A. Maidanyk, Doctor of Laws,
Professor,

V. M. Mahinchuk, Doctor of Laws,
Professor,

S. V. Bobrovnik, Doctor of Laws, Professor,

P. S. Berzin, Doctor of Laws, Professor,

V. A. Vasylieva, Doctor of Laws, Professor,

V. V. Kostitsky, Doctor of Laws, Professor,

A. V. Kostruba, Doctor of Laws, Professor,

O. F. Melnychuk, Doctor of Laws

L. G. Matveeva, Doctor of Laws, Professor,
N. V. Milovska, Candidate of Laws,
Associate Professor,

L. M. Nikolenko, Doctor of Laws,
Professor,

N. P. Shyshkova, Doctor of Laws, Professor
(Czech Republic).

**The Academic Council of the Research Institute for Private Law and Entrepreneurship
named after Academician F. G. Burchaof the National Academy of Legal Sciences of Ukraine
(Protocol No. 4 from 27.03.2024)**

ЗМІСТ

ПРАВА ЛЮДИНИ

Гришко О. М. Забезпечення прав осіб похилого віку в умовах цифровізації.....6

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Нелін О. І. Державне регулювання якості послуг підприємств сфери туризму:
проблеми теорії і практики12

СІМЕЙНЕ ПРАВО

Стефанчук М. О. Порівняльно-правовий аналіз шлюбного договору
за законодавством України та європейських країн21

ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Яковець І. С. Видавничий ліцензійний договір за законодавством України та Франції:
порівняльно-правовий аналіз.....28

НАУКОВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

Коломієць Ю. Ю. Ідеологічна війна триває: очікувані результати34

ТОЧКА ЗОРУ

Чистякова А. С. «Територія несвободи».....39

РЕЦЕНЗІЯ

Бобровник С. В. Стратегічне бачення політико-правового розвитку України
в контексті євроінтеграції.....48

CONTENTS

HUMAN RIGHTS

Hryshko O. M. Ensuring the rights of the elderly in conditions of digitalization.....6

WAYS OF DEVELOPMENT OF THE LEGAL SYSTEM OF UKRAINE

Nelin O. I. State regulation of the quality of services of enterprises in the field of tourism:
problems of theory and practice.....12

FAMILY LAW

Stefanchuk M. O. Comparative legal analysis of the marriage contract
according to the legislation of Ukraine and European countries21

INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS

Yakovets I. Publishing license agreement under the laws of Ukraine and France:
a comparative legal analysis28

SCIENTIFIC NOTICE

Kolomiets Yu. Yu. The ideological war continues: expected results.....34

VIEW

Chistyakova A. S. «Territory of unfreedom».....39

REVIEW

Bobrovnyk S. V. Strategic vision of political and legal development of Ukraine
in the context of European integration.....48

УДК 347.626.2

DOI 10.37749/2308-9639-2024-3(255)-3

М. О. Стефанчук,

провідний науковий співробітник

Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва

імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України,

доктор юридичних наук, професор,

Заслужений юрист України

Research ID: Q-1540-2016

ORCID ID: 0000-0002-2983-2770

ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ШЛЮБНОГО ДОГОВОРУ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН

У статті здійснено порівняльно-правовий аналіз шлюбного договору за законодавством України та європейських країн. Досліджено походження інституту шлюбного договору та визначено, що він походить ще з римського права. У статті аналізуються статистичні дані, які вказують, що інститут шлюбного договору набуває все більшої популярності в Україні. Визначено, що останніми роками в Україні стає популярним укладення шлюбного договору. У статті аналізуються положення нормативно-правових актів у сфері сімейних відносин окремих зарубіжних держав, а саме Польщі, Латвії, Литви, Греції та Франції. Акцентовано увагу на змісті шлюбного договору в зарубіжних державах, а саме на положеннях шлюбного договору, які не є властивими вітчизняному законодавству.

У результаті аналізу європейського законодавства встановлено, що для укладення шлюбного договору загалом висуваються подібні вимоги такі, як письмова форма; обов'язкове нотаріальне посвідчення; взаємна згода та добровільність його укладення; необхідність особистої присутності сторін при укладенні договору; а також реєстрація шлюбного договору у відповідних реєстрах, що притаманно деяким зарубіжним країнам. Зроблено висновок, що необхідно створити Реєстр шлюбних договорів та внести відповідні зміни у Сімейний кодекс України.

Ключові слова: шлюб, договір, наречені, подружжя, шлюбний договір, сімейні відносини, майнові відносини, міжнародне право.

Одним із ключових принципів майнових шлюбних відносин є солідарна рівність у майнових правовідносинах. З моменту укладення шлюбу між подружжям виникає майнова спільність, тому у разі розірвання шлюбу майно, накопичене подружжям, ділиться в рівних частинах, навіть якщо вони по-різному брали участь у його накопиченні. Це стосується як активів так і пасивів (боргових зобов'язань). Проте такий розподіл можна змінити за допомогою шлюбного договору.

Дослідження інституту шлюбного договору були предметом розгляду багатьох науковців, таких як: Дегтяр Р. О., Маланчук Т. В.,

Радченко Л. І., Резникова М. О., Семенюк І. С. та інших вчених в сфері цивільного та сімейного права. У зв'язку з зростанням інтересу до інституту шлюбного договору потребує додаткового дослідження його правове регулювання в Україні та зарубіжних країнах.

Інститут шлюбного договору походить ще з римського права. Шлюбний договір (лат. *tabulae nuptiales*) не був обов'язковим для укладення шлюбу, але часто укладався, оскільки регулював питання про придане і умови, які виникають при розлученні.

Шлюбу передувала церемонія заручин (лат. *sponsalia*), на якій глави родини

вирішували питання про придане, тобто майно, яке жінка приносила в дім чоловіка і яке за загальним правилом потрапляло до його власності [1]. Часто один з подружжя був багатшим за своїх половинок, які збагачувалися за рахунок іншого, тому батьки вимагали виконання певних обіцянок перед одруженням, у разі їх розірвання, які згодом набувають статусу шлюбних договорів. Крім того, наречений і наречена могли зробити інші домовленості, наприклад подарунки до шлюбу; відшкодування, якщо заручини не завершилися шлюбом з вини однієї зі сторін тощо. Під час церемонії одруження зачитували шлюбний договір, потім десять свідків ставили свої печатки.

Сучасна юридична практика все більше підтримує шлюбний договір, який сприймається як інструмент досягнення правової майнової безпеки та засіб сприяння загальному праву власності майбутньої сім'ї або подружжя.

Варто відзначити, що договірне регулювання подружніх відносин в Україні стає більш популярним. Відповідно до даних платформи для роботи з відкритими даними Опендатабот, у 2021 р. українці уклали 4099 шлюбних договорів, що на 1303 більше, ніж у 2020 р. [2].

У вітчизняному законодавстві шлюбний договір спочатку був закріплений у Кодексі про шлюб та сім'ю України, надавши подружжю право укладати договір щодо вирішення майнових питань (шлюбний договір) [3]. Інститут шлюбного договору в Україні набув значного розвитку з прийняттям 10 січня 2002 р. нового Сімейного кодексу України.

Відповідно до ст. 92 Сімейного кодексу України, шлюбний договір може бути укладено не лише подружжям, а й особами, які подали заяву про шлюб [4]. Але на відміну від шлюбного договору між подружжям, який набирає чинності з дня його нотаріального посвідчення у нотаріуса, шлюбний договір між нареченими набуває чинності лише в день реєстрації шлюбу. Шлюбний договір укладається в письмовій формі і підлягає нотаріальному посвідченню.

Норма ч. 4 ст. 93 Сімейного кодексу України встановлює особливі положення щодо змісту шлюбного договору. Відповідно до положень зазначених норм, шлюбний договір не може обмежувати встановлений Сімейним кодексом України обсяг прав дитини чи ставити одного з подружжя у вкрай несприятливе матеріальне становище. Ще одне спеціальне положення щодо змісту шлюбного договору передбачено ч. 5 ст. 93 СК України — забороняється перехід у власність одному з подружжя нерухомого та іншого майна, праву на яке підлягає державній реєстрації [4].

Шлюбний договір виглядає особливо доцільним, якщо лише один із партнерів є заможним або якщо між подружжям загалом є більша різниця у доходах. Серед причин, за якими пари обирають шлюбні договори, варто виділити наступні: визначення майна кожної зі сторін; встановлення порядку користування майном, виплати боргів, погашення кредитів; визначення права на утримання, а також умови поділу майна при розлученні; бажання зберегти спадкові права за попередньо народженими дітьми; встановлення права на аліменти. Також в шлюбних договорах можуть передбачати економічну компенсацію, яку один з подружжя повинен сплатити іншому, якщо один із подружжя порушить правила, узгоджені в шлюбному договорі. Наприклад, сторони можуть встановити, що в разі зради одного з подружжя той, хто зраджує, повинен сплатити другому з подружжя майнову компенсацію.

Шлюбний договір також може бути вигідним, якщо один із подружжя володіє акціями компанії або є підприємцем та інвестує в ризиковані справи чи бажає захистити сімейні цінності. Крім того, часто це єдиний спосіб захистити сім'ю від банкрутства та судових арештів.

Варто наголосити, що шлюбний договір не регулює особисті відносини громадян, які бажають або вже вступили в шлюб. Предметом шлюбного договору не можуть бути немайнові відносини, наприклад, право на спілкування з дитиною при розлученні, питання вірності, розпивання спиртних напоїв, дозвілля тощо.

Укладення шлюбного договору є виключно факультативним і можливе лише за взаємною згодою обох сторін. Також за бажанням обох сторін шлюбний договір може бути змінений або розірваний.

Шлюбний договір ні в якому разі не слід сприймати як щось, що може поставити під загрозу існуючу прихильність між майбутнім подружжям. Його слід сприймати як інструмент, основною функцією якого є захист інтересів подружжя у разі розлучення. Крім того, це означає, що цей інструмент також забезпечить швидший та ефективніший правовий захист подружжя в судовому процесі.

Таким чином, майно, яким потенційне подружжя володіло до шлюбу, успадковане чи отримане в подарунок або самотійно набуто під час шлюбу, не підлягає розподілу за нормами закону. У шлюбному договорі індивідуальне майно та спільне майно подружжя розглядаються як окремі об'єкти розподілу майна. Варто зауважити, що такий інструмент правового захисту поширюється насамперед на ту категорію людей, які мають певне особисте майно до шлюбу і бажають залишити його собі чи своїм нащадкам.

Європейські країни давно визнали в законодавстві необхідність шлюбного договору, хоча цей інститут має свої особливості в різних країнах, але метою його існування є надання подружжю достатньо широких можливостей самотійно визначати свої майнові права у шлюбі.

Аналізуючи законодавство країн ЄС, доречно було б звернути увагу на законодавство Польщі. Відповідно до положень ст. 47 § 1 Кодексу про сім'ю та опіку Польщі, подружжя або наречені можуть за угодою, укладеною у формі нотаріального акту, розширити чи обмежити статутну спільність або встановити режим роздільності майна чи режим роздільності майна із зрівнянням досягнень (майновий договір) [5].

Якщо подружжя або наречені не бажають бути пов'язаними класичним статутним режимом спільності майна, вони мають декілька варіантів:

— режим розширеної або обмеженої спільності. Розширена спільність власності – у цьому випадку спільність власності включає предмети, які за замовчуванням є частиною особистої власності. Не можуть бути включені до складу розширеної спільності майна майнові речі, отримані у порядку спадщини чи дарування. За умови обмеженої спільності майна подружжя може виключити зі спільності майна певні компоненти, які стали б її частиною за замовчуванням, наприклад, доходи від особистого майна;

— режим роздільності майна. Це означає, що кожен з подружжя зберігає як майно, набуто до укладення договору, так і майно, набуто після цього, і самотійно розпоряджається своїм майном. Якщо шлюбний договір укладено майбутнім подружжям, після шлюбу не виникає спільного майна, а лише особисте майно. Вони включають активи, придбані до шлюбу, і активи, придбані під час шлюбу. Якщо майновий договір укладено під час шлюбу, режим спільного майна подружжя припиняється. У договорі, який запроваджує систему роздільної власності, подружжя може розділити майно, яке раніше було охоплено режимом спільної власності подружжя, тоді в їх особисте майно увійде конкретне майно, яке кожен із подружжя отримав у результаті здійсненого поділу;

— поділ майна із зрівнянням заробітку. Він є особливим видом майнового режиму, який може встановлюватися лише за домовленістю. Положення про зрівняння дозволяє, після закінчення проживання, подружжю, яке накопичило менше активів, вимагати, щоб воно було вирівняно шляхом оплати або передачі частини прав йому. У разі припинення майнової роздільності з вирівнюванням заробітку той із подружжя, заробіток якого є меншим, має право на позов до другого з подружжя про вирівнювання заробітку.

Шлюбний договір повинен бути укладений у формі нотаріального акту. Цей договір, укладений в будь-якій іншій формі, є недійсним.

Договірні майнові відносини подружжя у Латвійському законодавстві визначаються

статтями 114—145 Цивільного кодексу Латвійської Республіки. Шлюбний договір укладається в нотаріальному порядку у присутності обох наречених або подружжя [6].

Шлюбні договори можуть бути укладені двох видів — про роздільність або спільність усього майна подружжя.

Якщо договір укладено за режимом спільної сумісної власності подружжя, спільним неподільним вважається майно, що належало подружжю до шлюбу, а також майно, набуте за час шлюбу. За наявності спільного майна подружжя не включається майно, яке подружжя визначило шлюбним договором як окрему власність кожного з них.

Тоді як поділ усього майна подружжя визначається тим, яке майно кому з подружжя належить. Це стосується як рухомого, так і нерухомого майна, з яким подружжя може розпоряджатися незалежно від згоди другого з подружжя.

Стаття 115 Цивільного кодексу Латвійської Республіки передбачає, що для того, щоб шлюбний договір був обов'язковим для третіх осіб, він має бути зареєстрований у Реєстрі майнових відносин подружжя, а нерухоме майно також має бути внесене до земельної книги. Процедура реєстрації не обов'язкова, однак, доказом розподілу майна є укладений шлюбний договір та визначений у ньому режим володіння майном. У таких випадках необхідно подати шлюбний договір на реєстрацію.

За законодавством, що діє в Литві, шлюбний договір також може бути укладено до реєстрації шлюбу (дошлюбний договір) або в будь-який час після реєстрації шлюбу (післяшлюбний договір).

Стаття 3.101 Цивільного кодексу Литовської Республіки визначає шлюбний договір як угоду між подружжям, яка визначає їхні майнові права та обов'язки під час шлюбу, а також після розірвання шлюбу чи окремого проживання. Основною метою шлюбного договору є визначення правового складу майна, як наявного, так і набутого в майбутньому, зміна встановленого законом правового складу майна подружжя, відповідно до якого

вважається, що все майно, набуте у шлюбі подружжям під час шлюбу вважається спільною сумісною власністю подружжя, доки не буде доведено, що це нажите майно належить одному з подружжя на праві особистої власності [7].

У шлюбному договорі подружжя може обрати один із трьох передбачених законом правових режимів майна, домовившись про те, що:

— майно, набуте як до, так і під час шлюбу, є особистою власністю кожного з подружжя;

— майно, набуте подружжям до шлюбу, після реєстрації шлюбу переходить у спільну сумісну власність;

— майно, набуте за час шлюбу, є спільною сумісною власністю.

У всіх випадках шлюбний договір повинен бути укладений у письмовій формі та нотаріально посвідчений. Якщо подружжя укладе шлюбний договір у письмовій формі, але не представить його нотаріусу для затвердження, такий договір вважається не дійсним. Водночас слід зазначити, що укладений та нотаріально посвідчений шлюбний договір підлягає реєстрації в Реєстрі шлюбних договорів, оскільки лише після оприлюднення шлюбний договір може бути використаний проти третіх осіб, таких як кредитори чи судові виконавці, тобто після реєстрації в державному реєстрі.

За законодавством Греції сторони обирають одну із систем регулювання розподілу майна, передбачену статтями 1400 та 1403 Цивільного кодексу Греції, а саме: систему відокремлення активів або систему спільної власності [8].

Відокремлення активів означає систему розділення майна, коли активи, отримані кожним із подружжя до або під час шлюбу, залишаються окремою, індивідуальною власністю.

З системою спільної власності подружжя може вибрати розмір спільного майна, наприклад:

— повна спільність майна, включаючи всі їхні активи (рухоме та нерухоме майно), придбані до та під час шлюбу;

СІМЕЙНЕ ПРАВО

— часткова спільність майна, включаючи все їхнє майно (рухоме та нерухоме), придбане під час шлюбу, але не до шлюбу.

Якщо в договорі немає прямого застереження, то він включає лише активи, придбані під час шлюбу.

Передшлюбні договори повинні укладатися в основному в присутності нотаріуса, а також бути зареєстровані в реєстрі шлюбних контрактів.

Шлюбний договір укладається до реєстрації шлюбу (шлюбний договір) або через будь-який період після реєстрації шлюбу (післяшлюбний договір). Шлюбний договір набирає чинності з дня весілля, а післяшлюбний — з дня його укладення.

Французьке законодавство визначає шлюбний договір як правовий акт, який має бути підписаний майбутнім подружжям, щоб точно визначити долю їхнього майна як до, так і після шлюбу. Шлюбний договір дозволяє молодятим визначити умови шлюбного режиму, які стосуватимуться їх союзу. Він призначений для передбачення подій, які можуть статися під час шлюбу, наприклад, розлучення, банкрутство, смерть [9].

Шлюбний договір укладається як нареченим і нареченою ще до святкування їхнього союзу так і після одруження, що передбачено ст. 1395 Цивільного кодексу Франції [9].

Майбутнє подружжя самостійно вирішує, укласти його чи ні, але за відсутності шлюбного договору правові норми, що регулюють спільне проживання подружжя, застосовуються автоматично. Так подружжя ділить порівну спільне майно у разі розірвання шлюбу.

Згідно зі ст. 1394 Цивільного кодексу Франції, шлюбний договір повинен бути укладений у нотаріуса за згодою обох сторін. Укладення шлюбного договору також фіксується в свідоцтві про шлюб, ця норма служить для захисту комерційних інтересів. Крім того, французький законодавець у ч. 4 ст. 1394 Цивільний кодекс Франції встановлює ще суворіші вимоги щодо захисту комерційних інтересів фізичних осіб. Публічне оприлюднення шлюбного договору є обов'язковим, якщо один із подружжя є підприємцем на

момент укладення шлюбу. У відповідності зі ст. 1497 Цивільного кодексу Франції, подружжя може в своєму шлюбному договорі за допомогою різного роду домовленостей, змінити режим законної спільності майна [9].

Зокрема, вони можуть домовитися про те, що:

— спільне майно буде складатися з рухомого майна та доходів;

— на набуте майно не будуть поширюватися правила, що відносяться до управління спільним майном;

— один з подружжя буде мати можливість вилучати з спільного майна певні речі в рахунок відшкодування збитків;

— один з подружжя буде мати право на отримання визначеної частини спільного майна до його розподілу;

— подружжю будуть належати нерівні частки;

— між ними буде встановлена спільна сумісна власність.

Виходячи з аналізу зарубіжного та вітчизняного законодавства, слід зазначити, що шлюбний договір як регулятор майнових відносин між подружжям є важливим правовим інститутом. Зараз шлюбний договір є майновою гарантією на випадок розірвання шлюбу, що дає змогу захистити інтереси громадян з різним майновим станом, визначити порядок розпорядження майном, набутим до або під час шлюбу, а також захистити майнові права у разі розірвання шлюбу.

Як висновок потрібно вказати, що для укладення шлюбного договору в Україні та зарубіжних країнах загалом висуваються подібні вимоги, такі як письмова форма; обов'язкове нотаріальне посвідчення; взаємна згода та добровільність його укладення; необхідність особистої присутності сторін при укладенні договору; а також реєстрація шлюбного договору у відповідних реєстрах, що притаманно деяким зарубіжним країнам. Так, у Франції, Литві, Латвії та Греції шлюбний договір передбачає обов'язкову реєстрацію договору в відповідних реєстрах. Якщо шлюбний договір містить положення про нерухоме майно, то реєстрація повинна бути здійснена одночасно

в органі, який веде реєстрацію угод з нерухомим майном.

Визначивши ознаки шлюбного договору, варто навести його визначення, оскільки в нормах Сімейного кодексу України воно відсутнє. Таким чином, шлюбний договір можна визначити як укладений у нотаріальній формі письмовий договір між нареченими чи подружжям стосовно врегулювання майнових відносин, зокрема стосовно рухомого та нерухомого майна, що було придбане,

успадковане чи отримане за договором дарування як до, так і під час шлюбу.

Аналізуючи законодавче закріплення інституту шлюбного договору в зарубіжних країнах, варто відмітити, що з метою вдосконалення вітчизняного законодавства пропонується створити Реєстр шлюбних договорів та внести відповідні зміни у Сімейний кодекс України, доповнивши його нормою про обов'язкову державну реєстрацію шлюбного договору в Реєстрі шлюбних договорів.

Список використаної літератури

1. Matrimonium: Types of Roman Marriage. ThoughtCo. URL: <https://www.thoughtco.com/matrimonium-roman-marriage-119728>.
2. Кількість шлюбних контрактів в Україні зросла на 46% за рік. Оpendatabot. URL: <https://opendatabot.ua/analytics/marriages-and-contracts-2021>.
3. Кодекс про шлюб та сім'ю України від 20.06.1969 № 2006-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2006-07#Text>.
4. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р. №2947-III. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://bit.ly/3bHJv5O>.
5. Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Wolters Kluwer. URL: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/kodeks-rodzinny-i-opiekunczy-16785962/art-47f>.
6. Latvijas Republikas Likums Civillikums. Latvijas Vēstnesis. URL: <https://likumi.lv/ta/id/225418-civillikums>.
7. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso. Inforex. URL: <https://www.inforex.lt/ta/100228#>.
8. Lawspot. URL: <https://www.lawspot.gr/nomikes-plirofories/nomothesia/astikos-kodikas>.
9. Code civil. codes-et-lois.fr. URL: <https://www.codes-et-lois.fr/code-civil/>.

References

1. Matrimonium: Types of Roman Marriage. ThoughtCo. URL: <https://www.thoughtco.com/matrimonium-roman-marriage-119728>.
2. The number of marriage contracts in Ukraine increased by 46% per year. Opendatabot URL: <https://opendatabot.ua/analytics/marriages-and-contracts-2021>.
3. Marriage and Family Code of Ukraine dated June 20, 1969 No. 2006-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2006-07#Text>.
4. Family Code of Ukraine dated January 10, 2002 No. 2947-III. Verkhovna Rada of Ukraine. Legislation of Ukraine. URL: <https://bit.ly/3bHJv5O>.
5. Code rodzinny i opiekuńczy. Wolters Kluwer. URL: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/kodeks-rodzinny-i-opiekunczy-16785962/art-47f>.
6. Latvijas Republikas Likums Civillikums. Latvijas Vēstnesis. URL: <https://likumi.lv/ta/id/225418-civillikums>.
7. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso. Inforex. URL: <https://www.inforex.lt/ta/100228#>.
8. Lawspot. URL: <https://www.lawspot.gr/nomikes-plirofories/nomothesia/astikos-kodikas>.

9. Code civil. codes-et-lois.fr. URL: <https://www.codes-et-lois.fr/code-civil/>.

Stefanchuk M. O. Comparative legal analysis of the prenuptial agreements according to the legislation of Ukraine and European countries.

The article provides a comparative legal analysis of the marriage contract under the legislation of Ukraine and European countries. The origin of the institution of the marriage contract was studied and it was determined that it originates from Roman law. The article analyzes statistical data that indicate that the institution of the marriage contract is gaining more and more popularity in Ukraine. It has been determined that the conclusion of a marriage contract has become popular in Ukraine in recent years. The article analyzes the provisions of legal acts in the field of family relations of certain foreign countries, namely Poland, Latvia, Lithuania, Greece and France. Attention is focused on the content of the marriage contract in foreign countries, namely on the provisions of the marriage contract that are not characteristic of domestic legislation. As a result of the analysis of the European legislation, it was established that for the conclusion of a marriage contract, similar requirements are generally put forward, such as a written form; mandatory notarial certificate; mutual consent and voluntariness of its conclusion; the need for the personal presence of the parties when concluding the contract; as well as registration of the marriage contract in the relevant registers, which is characteristic of some foreign countries. It was concluded that it is necessary to create a Register of Marriage Contracts and make appropriate changes to the Family Code of Ukraine.

Keywords: marriage, contract, fiances, spouses, marriage contract, family relations, property relations, international law.

М. АНТОНОВИЧ. Міжнародне публічне право: підруч. для студ. закладів вищої освіти. Київ: Юрінком Інтер, 2023. 516 с.

ISBN 978-966-667-818-1

У підручнику проаналізовано основні поняття, категорії, інститути та галузі міжнародного публічного права крізь призму їх застосування в Україні. Головний акцент переноситься з традиційної у радянській науці уваги до теорії міжнародного права на застосування міжнародного публічного права в практиці держав і міжнародних організацій, а також на практику міжнародних судових і квазісудових органів із врахуванням тих змін, які відбулися у міжнародному праві за останні десятиліття, особливо за останні роки після початку агресії РФ проти України з 20 лютого 2014 р. та її ескалації з 24 лютого 2022 р.

Для студентів, аспірантів і докторантів правничих факультетів закладів вищої освіти, викладачів та юристів-міжнародників.

ЮРИДИЧНА УКРАЇНА № 3 (255) 2024

Співзасновники:
Київський регіональний центр
Національної академії правових наук України,

Науково-дослідний інститут
приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної
академії правових наук України,

ТОВ «Юрінком Прес»
Видавець: ТОВ «Юрінком Прес»

Головний редактор — В. М. Махінчук, доктор юридичних наук, професор
Шеф-редактор — В. С. Ковальський, доктор юридичних наук, доцент
Відповідальна за випуск І. Д. Бірюкова

Редактор І. Д. Бірюкова
Комп'ютерна верстка О. Г. Ратушний
Художнє оформлення О. Б. Доценко

Оригінал-макет виготовлено комп'ютерним центром ТОВ «Юрінком Прес»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 3954 від 13.01.2011.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 20180-9980ПР від 06.08.2013.
Підписано до друку 05.04.2024. Формат 70x100/16.
Папір офсетний № 1. Друк офсетний.
Обл.-вид. арк. 3,75. Умовн. друк. арк. 4,23.
Тираж 440 прим. Зам. № .

Адреса редакції та видавця: 04209, м. Київ, вул. Героїв Дніпра, 31-б.
Тел. 066-003-21-64(65)
<http://www.yuricom.com.ua>. Е-mail: jukr@yuricom.kyiv.ua.
Видавництво правової літератури «Юрінком Прес».
Редакція журналу «Юридична Україна».

Віддруковано з готових діапозитивів в друкарні
ТОВ «Про Формат» Україна, 04080, м. Київ, вул. Кирилівська, 86
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої
продукції — серія ДК № 7992 від 15.11.2023 р.

Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій. За достовірність
викладених фактів відповідає автор.
Передплатний індекс журналу «Юридична Україна» — 01757.
Передплатний індекс комплекту:
газета «Юридичний вісник України» і журнали «Юридична Україна»
та «Бюлетень законодавства і юридичної практики України» — 08440.
З приводу придбання журналів минулих випусків
звертайтеся за тел. +(38)066-003-21-64